

Zas Latweefchu draugs.

1839. 19 Janwar.

3 fcha lappa.

Z a u n a s s i n n a s.

Is Berlihes, Pruhfchu Pehnia pilfata. 12tâ Janwar — tas irr: 31mâ Dezember pehz muhsu kalendera — no rihta puffed' us 9 tur laudis daschâs puffed' irr nomannijufchi, ka semme trihzeja, zittâ weetâ stipraki, zittâ lehnaki. Daschi zilweki, kas to brihd' bija pilfata seemeta puffed', itt stipru grubdeenu nojehgdami, gauschi istrufkufchees.

Is Parihsches. Sprantschi, preeksch pahri gaddeem ar kaxa=fpehku pahri juhru aiegahjufchi us Ahprikufu, taggad tur tanni pilfatâ, ko fauz Al-schihv, few jaunu leelu basnizu usbuhwejufchi, ko pahwests arri lohti baggatigi apdahwinaja, winnai peesuhfidams dahrgu sudraba schkirstianu, kur eekschâ diwi kaulu gabbalini, pahri ko pats teiz, weens effoht ta fwehta Apustula Wihlippa kahjapirksta gallinsch un ohtes zitta basnizas=tehwa kaulinsch. — To lassoht, firds mums pahri to gan lohti fahv, ka ir muhsu laikôs wehl pulks zilweku, kas eeksch fawas tizzibas tik tahri naw nahkufchi, atsicht, ka kauls effoht kauls, un gars effoht gars.

Is Seemel=Americas. Tanni walsti, ko fauz Massa-kuhsetts, jau no 1mas Zuhldeenas tahds likkums irr spehlâ, kas katram zilwekam aisleeds, brandwihnu, rummu un zittus dedsinatus dsehreenus pa masaku mehru pahredoht, ne kâ pa 30 stohpu. Tik apteekereem un daktereem brihw, tohs arri masakâ mehrâ isdoht, woi Amneekeem par sahlehri, woi ammatneekeem par fihwi. Un raug', tâ tanni mallâ glufchi zaur fahribas beedribahm irr notizzis, ka pilfatôs schkeeki ne mas wairs naw un ka us semmehm, ir pa frohgeem, itt gohdigi fahk dsihwoht.

Is Pehrnowas. Appaksch Reides=muischas, kas tuwu pee Pehrnowas, irr uppe, kur lohti derretu sudmallu ar trim gangeem buhweht. Ja atrastohs kahds meifstis, kas par sawu paschu naudu uenentohs to buhweht, tad muischas waldischa, na labpraht ar winnu tâ faderretohs, ka winnam us zitteem gaddeem arr buhtu brihw, tur malt.

Zas ne geld tumfumâ bihtees, fur daschfahrt par apsmeecklu zaur to warr palitt.

Weens nanneeks no masas pilfektinas Wahjsemme, kas no leelas pilfeh-tas pahrnahkdams, gars kapsehtu garram ghja, bet ar leelahm schauschalahm

un firds drebbeſchanu, jo tas no maſahm deenahm bij eebaidehts, zaur neeku ſtaſſteem un wezzu bahbu paſaſſahm no ſpohkeem, welleem un daſchadeem kehmeem, tà ka tas, kaut jau wihrs buhdams, ne labpraht tumſibà gahja, wiſſwairak gaxe kappeem, jeh tur, kur kahdu reiſi, zilweks zaur bendes rohkahm ſawu nopelnitu ſtraſſpi bij dabbusis, un kluis nomaitahts. — Leels tums muhſu namneekam bij peeſteidſees, un wehl gaxe kappeem ne bij pagahjis, jau matti zekahs, jo galwa bij pilna ar neeku dohmahm, tà, ka maſa, eſchauſtedama lappina tam jau ſchauſchalas darra. Us weenu reiſi ſahk ais winnu pee katra ſohla wairak eſchauſſteht, un tà kà ar ihlenu kahjâs baddiht, tik fo zaur kappeem bij pagahjis. „Alk, mannu baltu deeninu, tas jau naw labbi! — ſchê buhs man gals!“ — Tà noſauzis, ſahk nu ar wiſſu makti tezzeht, un ſkreen, zil ſpehdams, kamehr elsdams, bahs, un gan drihs bes wiſſa ſpehka, ſawas mahjas paſnehds, un tur puſedſihws iſtabâ eekluhp, bet ne wahrdinu ſpehi iſſaſziht. Seewa un behrni behdigi ap winnu ſtahw, un ne weens ne warr iſdibbinahht, kaſ tehwan warr buht notizzis; tik to eerauga, ka tam leels ehrſſchku kruhms pee ſwahrkeem paſſal eekehrees, kaſ winnam pee katra ſohla kahjas, ikru weerâ, bij baddijis. Kad nu ſchis baideklis tikke atkabbinahhts, un tam parahdihhts, wiſſch apſedſe ar abbahm rohkahm ſawas azzis, kaunedamees, un kluffinam aiſwilkahs us ſawu kambari gulleht, bet zaur tahm wiltigahm nobailehm, zaur to aplamu ſkreeſchanu, eekritte gruhtâ ſimmibâ un zil, zil tappe iſglahts. C. M.—r.

Zeek ne iſdibbinajami irr ta Kunga zekki!

S a p n i s.

P i r m a d a k k a.

Gaddijahs man pehrn pawaſſarâ, pee wakkara, kâhdâ awihſchu lappâ laſſiht, ka kahdâ pilſehâ ſweſchâ ſemmê leels pulks kauſchu uhdens pluhdôs gallu nehmuſchi. Laſſohht palikke firds mihkſta. Nolikku lappinu pee mallas, ſehdedams atſpeedohs us rohkas, zehlehs daſchdaſchadas dohmas prahtâ; dohmaju tà:

„Zè nu tas besdeewigais lihds ar to deewabihjigu, tas kaundarritais lihds ar to taiſnu peepeſchi pluhdôs gallu atradde; tàpat tas wiltneeks, ſaglis, jitta gohda laupitais, neſchkihſtibas kalps, kà arri tas ihſtens Deewa behrns, kaſ weenumehr zihnijahs, jitteem labbu darriht; tas apzeetinahhts grehzineeks ſawôs tiſſchôs grehkôs lihds ar to newainigu behrninu ſawas mahtes flehpi; — un ja arri paſchi diſhwi palikke, tad tomehr winnu ſuhru nopelau un krahjumiau uhdens pohſtija. — Kur nu irr Deewa taiſniba?“

Peezehlohs no krehſe, peegahju un atwehru lohgu. Swaignites mirdſeja, laſſtigallinas pohgaja, wehſminſch kuſtinaja lappikas; bet manna firds tappe jo wairak ſkummiga un es kahwohs weenumehr ar behdigahm dohmahm: „Alk ſchinnt ſtundinâ, kamehr ſchê ſtahwu, zil aſſaru pilnas azzis ar ſagrauſtu firdi ne zekahs us debbeſim, kaſ tahs paſchas ſwaigſnes ſkatta, fo es nu patt redſu. Zil daſcha mahte waimanadama ſchnaudſ rohkas, un ar ſihwahm azzim debbeſi uſluhkodama praſſa: Deews! tu tohpi muhſu tehws ſaukts, kahds tehws tu man eſſi? kam tu ſaudeji mannus preekus? kam tu nehmi mannu maſu ſihdamu?“

Zif daschs laulats draugs apraud sawu draugu, zif daschs bahriensch sawu tehwu jeb mahti, un zif simti warr buht, kas ne senn pilnibâ dsihwoja, nu isfalkuschî brehz: ak fo paschi ehdisim, fo saweem isfalkuscheem behrneem dohsim, un raudadami, brehkdami, arri us schahm swaigsuehm azzis pazelt. — Warr buht, ka nu patt, eekam schê stahwu, bahrga auka daschu fuggi juhreas wilnds gremde, jeb zittai straumei uhdeni pahr krassteem dsenn, apklahj pilsehtas un sahdschas, apshizina lohpus un zilweku mantu, nomaita paschu zilweku, to taisnu lihds ar to besdeewigu, to Deewa zeenitaju, lihds ar to leekuli. — Jeb woi tee wiffi, kas zaur sohbinu, baddu, mehri, semmes trihjeschanahm, jeb uhdens pluhdeem gallu nemm; negg tee wiffi tohp, pelnitas sohdivas deht, nomaitati? Jeb woi gan wiffi tee laundarritaji un netaisneeki irr, kas wehl taggad wiffâs pafaules mallâs spaiditi un mohjiti tohp, un brihscheem badda nahwi atrohn?“

Es kurneju prett Deewu un isfauzu: Deews, kur irr tawa taisniba? — Aisrahwu lohgu zeeti, nomettees ziffâs, eemiggu un man rahdijahs sapnis:

Zumsch bija apfahet man. Sohtu sperfchanu ne dsirdeju, bet manniju, ka jeb kas man tuwojahs. Dsirdeju tahdu tschabbeschanu, itt kâ kahds sishchu drahnas kustinatu, jeb kâ wehsmensch zaur eglu farreem schalz. Weens, fo es ne redseju, aiskahre manni, man kauli satrihze un affins sahze ahtraki puksteht. — Nu man palikke weegli ap firdi, ihsti tã, kâ buhtu kaut fo labbu pastrahdajis. Papreeksch baidijohs, nu palikku drohschaks, prassiju: „Kas tu tahds effi?“ un man aufis atskanneja bals, kas sazzija: „Runnal!“

Nu eefahzesh muhsu starpã schi farunnaschana:

Es. „Lai tu effi, kas buhdams, es tewi prassu, woi tee, kas apshike pluhdds, wiffi, pelnitas sohdivas deht tappe nomaitati?“

Bals. Effi schehligs, kâ tas Wiffuwarrenais schehligs irr.

Es. Wiffi lohpa tee tatschu ne bija laundarritaji?

Bals. Winni bija wiffi lohpa wahji, nespehzigî zilwefi.

E. Tu sazziji, tas Wiffuwarrenais irr schehligs, bet winsch irr arridsan ne-isprohtams eefsch saweem darbeem.

B. Mirstigs zilwefs! woi tu warri gan pats sewi isprast? Woi tu jau effi isdibbinajis, kahdã wihse tas noteek, kâ tawa ays pukkes un sahliti wirs laukeem skatca, kâ tawa aufs dsirdeschanu sajuht, jeb kahdã wihse tas eetaisihets, ka us tawu gribbeschanu, tawi lohjekli, schã jeb tã kustahs; — woi tu jau effi isprattis, kur taws dwehfeles mitteklis irr, kas spehj dohmahet un sajeht?

E. Ne, to es ne esmu wehl isprattis.

B. Tu pats sewi ne spehji isprast, un gribbi to Wiffuwarrenu isprast un fanemt, sawã pihschtu galwinã!

E. Deews irr firds schehligs, bet winnam waijadsetu arri taisnam buht.

B. Ne weens irr taisns, kâ ween tas Wiffuwarrenais.

E. Swehtais! sauj man ar tewi runnahet!

B. Runna drohschi!

E. Tas taisnais tappe nomaitats lihds ar to besdeewigu, kur nu irr Winna taisniba?

B. Wahisch zilweks, ne tohpi pahrgudrs! Tee netaisni ne tappe sawu grehku behk sohnditi, bet eeksch saweem grehkeem maitati. — Puls taifnu arri mirre, bet tee mirre eeksch saweem labbeem darbeem un tikkuma.

E. Es to ne warru saprast.

B. Gan drihs tu saprattisi. — Teiz jelle man, woi pehrkona laikâ sibbens ikweenu nammu eededsina, fur fehraini twaiki gaisa ugguni peewelk, jeb woi tikkai to bes deewigu nammus?

E. Sibbens arri ta taifna fuhri, grehti pelnitu nabbadsibu daudsreis pahrewehersch par pelnu kohpu.

B. Nu, woi tad tu warri to sibbeni, kas besdeewiga nammu eededsina, un tohs pluhbus, kas winna laufus noskalla, par grehku sohndibu peerehkinah?

E. Es ne sinnu.

B. Jeb, ja kahds pilfehths taptu zaur semmes trihjeschanu pohstihths, kurrâ arri zeetuma nams sagruë, fur tuhkstoschi zeetumneeki un starp scheem desmits newainigi eefsehgti gulleja, un nu tikke ispestiiti, woi gan buhtu jatizz, ka semmes trihjeschanai bija nahkt wiffus pilfehtha nammus lihds ar eedshwotajeem isphstihth, lai schee desmit newainigi, lihds ar dewinsimts un dewindesmit sagleem un flepkawahm pestiiti taptu no zeetuma? —

E. To gan ne tizzu; — bet tomehr esnu dsirdejis, ka runnahths jeb mahzihts teek, ka sibbens, krussa, ugguns=grehks, uhdens=pluhdi un semmes trihjeschanas effoht Deewa sohndibas pahre grehzneekem.

B. Al juhs nabbagi semmes pihschti! Gan juhs runnajeet daudsreis no ta, ka Deewa jekki irr ne=isprohtami, un tomehr gribbat juhs winna zekkeem gallu atrast. Tizzi, ka Deews irr schehligs, taifus, gudrs un wiffspehzigis, tizzi, ka winsch kâ mihligs tehws pahre wiffu gahda, peeluhds winnu, bet paleezi sawds pihschtds, ne tohpi pahrgudrs un zeeti fluffu.

E. Bet kas tad winnpuff kappa gaidams, woi arri tur taifnu un netaisnu likteni weenadi buhs?

B. Tas Kungs irr taifus, winsch mihle taifnibu!

E. Bet kapeh3 gan schinni pasaulë brihscham liktens tahds pat taifnam, kâ netaisnam?

B. Kas tew par scho ihfu dsihwibas lajzinu ja behda, ja tew tizziba irr, us nahfamu dsihwoschanu peh3 nahwes? — Zif ilgs irr schahs dsihwibas laiks?

E. Septindesmits, ja ilgi, astondesmits gaddus.

B. Un zil garra irr muhschiba?

Es palikku fluffu, pahrenemts swehtâs schauschalâs, man bij tâ, itt kâ es patlabban Deewu no waiga waigâ flattitu, es isplahthju sawas rohtas, gribbedams apkamt to, kas ar man runnaja, bet tufschas rohtas peewilku pee kruhts, un karsti wehlejohs, kaut jel ween reis winnpuff kappa kluhtu swehtâ muhschibâ. L.....l.

(Ohtra dalka us preekschu.)

Brihw brikkeht. No juhrmallas=gubbernementu augstas waldischanas puffes:

Dr. E. E. Napier sky.